

Porteføljestyret for muliggjørende teknologier

Godkjent referat

Møte 4/2020

Dato	23. september 2020 kl. 10.00 – 16.00
Sted	Forskningsrådet, møterom Abel 1 og Abel 2

Til stede: Geir Øien (leder)
Heidi Austlid (fra kl. 11.30)
Nuria Espallargas (via Zoom)
Ellen-Marie Forsberg
Marianne Fyhn
Rita Glenne (Zoom)
Lars Holden
Stephen McAdam
Karoline Schjetne
Eivind Valen

Forfall: Shahzad Rana

Observatører: Finn-Hugo Markussen, KD

Til stede fra Forskningsrådet:

Anne Kjersti Fahlvik (fram til lunsj), Hilde Erlandsen, Vidar Skagestad (Zoom), André Fossen Mlonjeni, Aase M. Hundere, Jacob E. Wang, Helge Rynning (Zoom) og Trine Paus.

Sak PSTEKNO 39/20 Godkjenning av sakslisten

Det var meldt inn ønske om et punkt under Eventuelt tidlig i møte for å reflektere rundt pandemisituasjonen. Styreleder foreslo å ta dette som siste sak før lunsj, og informerte også om at sak PSTEKNO 43/20 flyttes fram og behandles før orienteringene i sak PSTEKNO 42/20.

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSTEKNO 40/20 Godkjente referater fra møte PSTEKNO 3/2020 og fra sirkulasjons-sakene PSTEKNO 36/20, 37/20 og 38/20

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt godkjente referater fra møte PSTEKNO 3/2020 og sirkulasjonssakene PSTEKNO 36/20, 37/20 og 38/20.

Styret understreket at habilitetsproblematikk kan oppstå ved bevilgning til enkeltaktører, og at det derfor er viktig at vedtak er eksplisitte på at bevilgning og avslag er gjort *en bloc*, dersom dette er tilfellet. Særlig viktig er dette når det bare er én person som foretar vedtaket, slik det er ved bevilgning og avslag *en bloc* til søknader under den løpende IKT-utlysningen, der alle søknader med hovedkarakter 6 og 7 skal bevilges og alle søknader med hovedkarakter 5 og lavere skal avslås, jf. sak PSTEKNO 36/20 og 37/20. Om det på noe tidspunkt oppstår en situasjon der det er behov for diskusjon av enkeltsøknader, vil saken bli sendt til hele styret for beslutning.

Vedtak: *De godkjente referatene fra møte PSTEKNO 3/2020 og sirkulasjonssakene PSTEKNO 36/20, 37/20 og 38/20 tas til etterretning.*

Sak PSTEKNO 41/20 Spørsmål om habilitet

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for prinsippene for habilitetsvurdering.

Styret diskuterte styremedlemmenes habilitet i sak 43.1/20 og 43.2/20, der det skal foretas vedtak hhv. om avslag og bevilgning til enkeltsøknader om innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN) og om bevilgning til nettverksprosjektet Digitalt Liv Norge 2.0. Det er ingen habilitetsproblematikk knyttet til møtets øvrige saker.

Vedtak: *Ingen inhabilitet meldt.*

Sak PSTEKNO 42/20 Orienteringer

Mange svært gode søknader, i kombinasjon med koronakrise, omstillingsbehov og store overføringer, gjorde at Forskningsrådets styre valgte å innvilge hele 22 nye sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) i juni. Noen av disse blir finansiert med midler fra porteføljestyrene, bl.a. blir to sentre finansiert med IKTPLUSS-midler og ett med BIOTEK2021-midler. Dette er sentre som alle treffer mål i porteføljeplanen. I tillegg er mange av de andre sentrene relevante for porteføljen, de fleste er koplet til digitalisering og det er flere på IKT-fag. Styret framhevet viktigheten av å være bevisst hva man oppnår ved å investere i en SFI framfor å investere midlene i andre prosjekter.

Beslutningen om å innføre IPN-utlysning med løpende søknadsfrist er en oppfølging av innspill framkommet under regjeringens virkemiddelgjennomgang og et tiltak for å bidra til å holde FoU-aktiviteten i bedriftene oppe under koronakrisen. Det var stor usikkerhet i næringslivsorganisasjonene og instituttene om bedrifter ville søke til FoU. Det var derfor både en risiko for at midler ikke ble satt i arbeid og en risiko for oversøking og lite midler til de fire annonserte IPN-avlesningene i 2020. Det har kommet inn mange søknader, men også mer midler til IPN gjennom tiltakspakker, inkl. til nanoprojekter. Nå må handlingsrommet avklares, bl.a. ved å se på muligheten for å omfordele midler mellom søknadstyper eller fordele tilgjengelige midler likt på hver avlesning. I 2021 er det besluttet at det skal være tre IPN-avlesninger. Styret kommenterte at nettopp fleksibilitet og mulighet til å fange opp disruptiv innovasjon er løftet fram i porteføljeplanen.

Forskningsrådet har innført tiltak under koronakrisen som skal bidra at stipendiater får fullført sin ph.d./postdoc. Styret kommenterte at miljøene ikke forstår hvorfor det bare kan søkes for postdoktorer som har mindre enn 6 måneder igjen. Administrasjonen sjekket dette opp og kunne opplyse at Forskningsrådets policy er at de med mindre enn 6 måneder igjen skal prioriteres. Spørsmålet ble fulgt opp etter møtet og det ble avklart at i brevet fra Forskningsrådet og UHR til institusjonene står det " Postdoktorer som har mindre enn seks måneder igjen av ansettelsesperioden pr 12. mars kan søke".

Sammen med Innovasjon Norge og Siva har Forskningsrådet fått 1 mrd. kroner til grønn omstilling i næringslivet. Midlene skal legges til en ny grønn plattform, som bygger på allerede etablerte ordninger i virkemiddelapparatet, med bedrifter og forskningsinstitutter som målgruppe. Virkemiddelaktørene har utarbeidet en konseptskisse for grønn plattform som NFD har gitt tilbakemelding på, og forprosjekter som bygger konsortier vil nå bli lyst ut. Utlysning av hovedprosjekt med tydelig næringslivsforankring vil bli lyst ut over jul. Et grønt plattformprosjekt vil anslagsvis være i størrelsesorden 100 mill. kroner. Annet igangværende samarbeid i virkemiddelapparatet vil også bli lagt til plattformen, i tillegg til at gode prosjektsøknader kan bli eksponert for øvrige virkemidler. Grønn plattform er med andre ord en ny måte å jobbe på. Styret ga uttrykk for at de ønsket å få noe skriftlig om dette, eksempelvis regjeringens omtale av grønn plattform, konseptet til virkemiddelapparatet og tilbakemeldingen fra NFD.

Adm. direktør John-Arne Røttingen slutter i Forskningsrådet 1. desember. Anne Kjersti vil fungere i stillingen fram til ny adm. direktør er ansatt og tiltrer.

Vedtak: *Porteføljestyret tar orienteringene til etterretning.*

Sak PSTEKNO 43/20 Bevilgningsaker

Sak PSTEKNO 43.1/20 NANO2021 – Bevilgning til IPN 2020, andre pulje

Saksdokument: Saksfremlegg med to vedlegg: 1. Innstillingsdokumenter og 2. Liste innstilte søknader.

Saken omhandler andre pulje avslag og bevilgning til søknader innkommet til utlysningen av innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN) med løpende søknadsfrist. Styrets behandling av saken er redegjort for i eget investeringsreferat fra møte PSTEKNO 4/2020.

Sak PSTEKNO 43.2/20 BIOTEK2021 – Bevilgning til DLN 2.0

Saksdokument: Saksfremlegg med ett vedlegg: Innstillingsdokument.

Saken omhandler bevilgning til videreutvikling og styrking av digitalt livsatsingen. Styrets behandling av saken er redegjort for i eget investeringsreferat fra møte PSTEKNO 4/2020.

Sak PSTEKNO 43.3/20 Årets søknadsbehandling av forskerprosjekter, kompetanse- og samarbeidsprosjekter og innovasjonsprosjekter i offentlig sektor

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for søknadsbehandlingsprosessen i 2020.

Årets bevilgninger til forskerprosjekter, kompetanse- og samarbeidsprosjekter og innovasjonsprosjekter i offentlig sektor skal besluttes av porteføljestyrene i desember. Alle styrene blir derfor nå orientert om søknads-

prosessen. Porteføljestyret var i saken også bedt om å vedta terskelverdier for avslag *en bloc* samt gi sin tilslutning til at bevilgningsfullmakten legges til andre styrer når dette er mest kostnadseffektivt og hensiktsmessig for porteføljestyringen.

Styret kommenterte saksarkets framstilling av søknadsbehandlingsprosessen, der administrasjonen er ført opp som ansvarlig for fire av seks faser i prosessen. Styret mente en slik framstilling er uheldig, da den bygger opp under en forestilling om at Forskningsrådets administrasjonen har for stor innflytelse. Framstillingen får heller ikke fram det faktiske samspillet mellom de strategiske styrene og administrasjonen eller den strategiske rollen som styrene har forut for de seks fasene. Styret sluttet seg til de anbefalte terskelverdiene og forslaget om overføring av bevilgningsfullmakt i utvalgte utlysninger.

- Vedtak:**
1. *Styret tar orienteringen om prosessen for søknadsbehandling til etterretning.*
 2. *Styret vedtar følgende terskelverdier for avslag en bloc i de bevilgnings-sakene som skal behandles i styremøtet i desember:*
 - *Forskerprosjekt med bevilgning fra NANO2021: 5 og lavere.*
 - *Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor med bevilgning fra IKTPLUSS: 4 og lavere.*
 3. *Styret vedtar at følgende søknader skal behandles i andre porteføljestyret:*
 - *Søknader om kompetanse- og samarbeidsprosjekt med relevans for IKTPLUSS innenfor temaet samfunnssikkerhet, behandles i Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse.*
 - *Søknader om kompetanse- og samarbeidsprosjekt med relevans for BIOTEK2021 innenfor temaet antimikrobiell resistens i et én helseperspektiv, behandles i Porteføljestyret for helse.*
 - *Søknader om innovasjonsprosjekt i offentlig sektor med relevans for BIOTEK2021 innenfor temaet offentlig innovasjon for en sirkulær-basert økonomi, behandles i Porteføljestyret for landbasert mat, miljø og bioressurser.*

Sak PSTEKNO 43.4/20 Oversikt over foretatte bevilgninger

Saksdokument: Saksfremlegg med oversikt over bevilgningsvedtak på porteføljestyrets ansvarsområde som er foretatt av andre.

Administrasjonen orienterte kort om bevilgningene fra budsjettformålene innenfor styrets ansvarsområde som er foretatt i perioden mai-august 2020.

- Vedtak:** *Styret tar rapporteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 44/20 Ny konvergenssatsing – retningsvalg

Saksdokument: Saksfremlegg med forslag til retningsvalg for en satsing på konvergens.

Styret hadde gitt administrasjonen i oppgave å utrede tre retningsvalg for en

konvergenssatsing på tvers av disiplinene. Retningsvalgene kan plasseres innenfor et aksekors, der den horisontale akse strekker seg fra en lang til en nær tidshorisont og den vertikale fra disiplindrevet til utfordringsdrevet FoU. Administrasjonen utdypet retningsvalgene og anbefalingen om at alle tre inkluderes i satsingen, men til ulik tid. Administrasjonen orienterte også om at Forskningsrådets styre fra 2022 ønsker å omprioritere midler til et nytt budsjettformål (TEKNOKONVERGENS – grensesprengende forskning og radikal innovasjon) med et årlig inntektsbudsjett på ca. 105 mill. kroner. Ettersom det tar tid å bygge portefølje, er det budsjettmessig rom for en konvergensutlysning i størrelsesorden 250 mill. kroner i 2021, med en gradvis nedtrapping i volum de påfølgende årene til et jevnt årlig utlysningsnivå på om lag 150 mill. kroner. I den nærmeste treårsperioden vil det ikke være behov for å legge inn midler i en konvergenssatsing fra porteføljestyrets øvrige budsjettformål.

Styret ga uttrykk for at dette gir en fantastisk mulighet og er et godt tidspunkt for å løfte feltet konvergens. Styret ønsket at de tre retningsvalgene blir iverksatt parallelt for å mobilisere i bredden, fortrinnsvis gjennom utlysninger med løpende søknadsfrist. Styret understreket at satsingen må være både fleksibel og forutsigbar, og at det radikale elementet, bærekraft, samfunnsansvar og RRI må stå sentralt, herunder også etablering av felles læringsarenaer. Innenfor rammen av en slik kontekst foreslo styreleder at miljøene inviteres til dialog om hvordan en konvergenssatsing innenfor grensesprengende forskning og radikal innovasjon kan innrettes for å gi ønsket samfunnseffekt.

Vedtak: *Porteføljestyret slutter seg til administrasjonens forslag om en ny konvergenssatsing fra 2021 og ber om at innretning og volum på satsingen justeres i henhold til styrets diskusjon i møtet.*

Sak PSTEKNO 45/20 Investeringsplan 2021-2023

Saksdokument: Saksfremlegg med to vedlegg: 1. Utkast til investeringsplan 2021-2023 og 2. Porteføljeplan for muliggjørende teknologier, versjon 1.0.

Administrasjonen innledet med å minne om at styret har ansvar for hele porteføljer, ikke bare egen pengesekk. Samlet portefølje i Forskningsrådet innenfor muliggjørende teknologier er på ca. 2,5 mrd. kroner, men bare en fjerdedel av dette er midler som porteføljestyret selv rår over, dvs. de strategiske midlene IKTPLUSS, BIOTEK2021, NANO2021 og TEKNOKONVERGENS (inkl. SAMANSVAR). Rettesnor for investeringer er langsiktighet, forutsigbarhet og tilpasningsdyktighet, i tillegg til at det er nødvendig å være lyttende, ha gode analyser og faktabaserte argumenter for retningsvalg. Vi vet hvordan porteføljen ser ut per i dag. Hva styret ønsker å oppnå med porteføljen, er derfor det som er viktigst for administrasjonen å vite når det utarbeides investeringsplan for de strategiske midlene.

Styret hadde en lang diskusjon og oppklaringsrunde om NCP-enes rolle i porteføljearbeidet, forskjellen på årlig inntekt og utlysningsbudsjett, hvilke departementer som finansierer TEKNOKONVERGENS, om langtidsbudsjettene, samordnet søknadsbehandling, bruk av hele hovedkarakterer og vektingen av relevans innenfor hovedkarakteren. Videre ble det diskutert hvordan styret kan gi føringer i utlysningene, bl.a. om RRI, og hvordan styret

kan sette rammene for hvordan de ulike føringene skal vektes når administrasjonen vurderer relevans. På spørsmål fra styret om hvordan koronasituasjonen har påvirket investeringsplanen, svarte administrasjonen at planen nok heller gjenspeiler generelle trender enn covid-19 spesifikt, men at hasteutlysningene har vist oss at det mulig å få til helt nye ting.

Vedtak: *Styret ber administrasjonen utvikle et nytt utkast til investeringsplan basert på diskusjon og innspill i møtet, herunder om pandemisituasjonen. Nytt utkast diskuteres i et virtuelt styremøte i begynnelsen av oktober.*

Sak PSTEKNO 46/20 Ekstern dialog om porteføljeplan

Saksdokument: Saksfremlegg med forslag til plan for ekstern dialog om eksisterende og revidert porteføljeplan.

Styret var i saken bedt om å diskutere innretning og tentativ plan for ekstern dialogprosess om eksisterende og revidert porteføljeplan. Ved flere anledninger har styret tatt til orde for ekstern involvering, og signalene fra miljøene viser at det er behov for dette. Administrasjonen understreket at revisjon av regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP) vil være den førende prosessen framover. Forskningsrådets styre skal gi innspill til LTP og porteføljestyrene skal gi innspill til Styret. Porteføljestyrets dialogprosess må følgelig være tilpasset LTP-prosessen, men også sees i lys av andre prosesser, som etableringen av Horisont Europa og Digital Europe, mulig revidering av de nasjonale teknologistrategiene og evaluering av Forskningsrådets IKT-portefølje.

Styret mente den tentative dialogplanen var en god plan, som åpner for at miljøene får uttale seg om hva slags prosess de ønsker seg. Kombinasjonen av dialogmøter med enkeltaktører, nettside og stormøter med alle sektorer samlet, ble bifalt, og det kom forslag om å benytte Teknologirådet i fasiliteringen av stormøter. På styrets spørsmål om hvordan prosessen koordineres med andre porteføljestyrene, ble det vist til at det er ulik modenhet på de ulike porteføljeplanene og at styrene derfor har ulike behov. Administrasjonen vil sjekke opp dette nærmere.

Vedtak: *Styret ber administrasjonen justere plan for dialog iht. diskusjonen i møtet og starte forberedelsene til gjennomføringen.*

Sak PSTEKNO 47/20 Eventuelt

Pandemisituasjonen var før møtet meldt inn som sak under Eventuelt, og ble diskutert av styret i forkant av sakene PSTEKNO 44/20 og 45/20.

Det ble vist til at verden er endret som følge av covid-19 og at dette betyr at også prioriteringer må endres. Forskningsrådet har et særlig ansvar for at forskningssystemet fungerer og for at forskningsbehov som følger av pandemisituasjonen blir prioritert. Styret understreket at Forskningsrådet fortjener ros for rask iverksetting av tiltak på systemnivå. Samtidig er det viktig å ikke glemme de enkeltpersonene som er rammet, og at det er den yngre generasjonen som får regningen. Den eksterne kommunikasjonen fra Forskningsrådet må opprettholdes.

Styret var videre opptatt av å rigge seg for å være responsiv. Styreleder viste til at en slik intensjon er godt innbakt i porteføljeplanen, og at denne gir et handlingsrom som styret må være bevisst når investeringsplanen skal diskuteres. Administrasjonen ga styret honnør for å være forutseende i mars-møtet forut for nedstengingen, både ved å ta opp krisehåndtering og ved å investere i flere prosjekter enn de som var innstilt til bevilgning.

Sak PSTEKNO 48/20 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Forslag til vedtaksprotokoll ble gjennomgått og justert i møtet.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*

Sak PSTEKNO 49/20 Åpen refleksjon og evaluering av møtet

Ikke referert.

Sak PSTEKNO 50/20 Styrets eget møte

Ikke referert.